

“วิกฤติ” สังคมไทย

กับ บทเรียน และ การตั้งรับ

อาตมาขอทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องวิกฤติ จริงๆ วิกฤติมีมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ ถ้าย้อนไปเคยมี เช่น วิกฤติน้ำท่วมใหญ่ ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งเป็นวิกฤติทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างหนักในประเทศไทยของเรา วิกฤติการเมืองปี ๒๕๓๕ ถึงขั้นมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากราชาธิปไตยเป็นระบอบประชาธิปไตย ทั้งหมดทั้งสิ้นนี้ อาตมามองว่าวิกฤตินำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้น ถ้าเราเข้าใจความหมายของคำว่า “วิกฤติ” ด้วยความมีสติ และมีปัญญา รู้เท่าทัน เราก็จะไม่รู้สึกวิกฤติกับวิกฤติแต่ประการใด

คำว่า “วิกฤติ” ในความหมายของอาตมา หมายความว่า ปัญหาหนัก หนักมาก ๆ หนักจนแทบจะหาทางออกไม่ได้ แต่เฉพาะกรณี ไม่ว่าจะเป็ในสมัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี อยู่ ๘ ปี และท่านมีวิถีในการตั้งรับกับวิกฤติในช่วงนั้น อาตมา กำลังเริ่มโตพอดี อาตมาเริ่มติดตามข้อมูลข่าวสารบ้านเมืองตั้งแต่สมัยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ตอนนั้น อายุประมาณ ๑๐ ปีต้นๆ เริ่มฝึกอ่านหนังสือพิมพ์ เริ่มเข้าใจความหมายของคำว่า “วิกฤติ” ก็ตอนนั้น โดยเฉพาะในช่วงพลเอกเปรม ๘ ปี แห่งการเป็นนายกรัฐมนตรีของท่าน ท่านเป็นแบบอย่างในการเผชิญหน้าหรือตั้งรับกับวิกฤติได้ดีมาก

พลเอกเปรม เป็นบุคคลตัวอย่างที่น่าจะนำมาเป็นกรณีศึกษาของคนไทยในทุกยุค แม้ว่าท่านจะเป็นผู้อาวุโสมากแล้ว บางคนอาจจะเถียงว่าท่านเป็นบุคคลที่เก่ามาก จนอาจจะไม่เหมาะกับยุคปัจจุบัน แต่อาตมาว่าความดีงาม มันเป็น “อกาลิโก” คำว่า อกาลิโก เป็นศัพท์

ท่านจันทร์^๑

เทคนิคทางพุทธศาสนา แปลว่า ไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา ความดีแบบสงบ นิ่ง เยือกเย็น สุขุม คัมภีรภาพ มีปรากฏในบุคลิกลักษณะของพลเอกเปรม ซึ่งเป็นที่ปรากฏอยู่โดยทั่วไป ท่านจะสงบ ท่านจะเอาความจริงมากกว่าเอาความรู้สึกเป็นที่ตั้ง อาตมาไม่เคยสัมผัสกับท่านโดยตรง แต่คุณโสภณ สุภาพงษ์ ซึ่งเป็นคนที่ทำงานใกล้ชิดกับพลเอกเปรม เล่าให้อาตมาฟัง แล้วก็เล่าผ่านสื่อที่อาตมารับผิดชอบอยู่ด้วย ว่าทุกครั้งที่เกิดปัญหาหนักๆ พลเอกเปรม ท่านจะนิ่ง ท่านจะสงบ ท่านจะค่อยๆ คิด ค่อยๆ เข้าสู่ความจริง ไม่เอาความรู้สึกเป็นที่ตั้ง

ในช่วง ๘ ปี แห่งการดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ถูกปฏิวัติสองครั้ง แล้วปรากฏว่าผู้ที่มาทำการปฏิวัติท่านก็ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิวัติ จึงกลายเป็นกบฏไปทั้งสองครั้งเลยทีเดียว พลเอกเปรมเผชิญหน้ากับปัญหาทางด้านการเมืองในช่วงนั้นด้วยความสงบสยบความเคลื่อนไหว อาตมาคิดว่าบทบาทแบบนี้ น่าจะนำมาให้คนรุ่นลูกหลาน อาจจะเป็รุ่นเหลนพลเอกเปรม คือรุ่นเรา และรุ่นหลังเรา

^๑ ท่านจันทร์ หรือ สมณะเพาะพุทธ ฉายา จนุทสฺสโร แห่งสำนักสันติอโศก

ได้นำไปศึกษา ถ้าเราศึกษาบทบาท ลีลาของพลเอกเปรมในการเผชิญหน้ากับปัญหาภัยวิกฤติ ตั้งแต่ปัญหาวิกฤติน้ำมันแพง ในสมัยที่พลเอกเปรมดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่นั้น บ้านเมืองเรามีมาตรการปิดทีวีในบางช่วง เช่น ในช่วงพอร์มโทรม คือช่วงที่คนดูทีวีกันมากๆ ช่วงนั้นก็ปิดซะ ไม่มีการถ่ายทอดทีวี จนกระทั่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ แรกๆ เรารู้สึกขาด ไม่ได้ดูทีวีในช่วงที่เคยดู แต่เมื่อเราต้องการประหยัดไฟฟ้า ประหยัดน้ำมัน ประหยัดพลังงาน เมื่อทางภาครัฐบาลออกกฎออกมาตรการอะไรต่างๆ ก็ไม่เห็นเราเป็นอะไรไปนี่ ช่วงที่ไม่มีทีวีดู ในช่วงนั้นเราก็ได้มีโอกาส “มาลันดูแก มาแลดูกัน” ก็คือ พ่อแม่พี่น้องกินข้าวล้อมวง โอบอ้อมประสาครยบรยากาศของครอบครัวกลับคืนมาในช่วงนั้น เป็นข้อบ่งชี้ว่า วิถีคิดของคนไทยเป็นวิถีคิดที่มองวิกฤติว่ามันไม่ใช่เรื่องเลวร้ายเสียทีเดียว

เป็นข้อบ่งชี้ว่า “ปัญหา” คู่กับ “ปัญญา” เสมอ เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นช่วงเงินบาทลอยตัว ช่วงปี ๒๕๔๐ ซึ่งพ้นจากยุคพลเอกเปรมมาแล้วก็ตาม เราอาจจะไม่มีผู้นำที่มีบุคลิกแบบพลเอกเปรม คือนิ่งๆ สงบๆ และเป็นผู้ที่สุขุมคัมภีรภาพ แต่เราจะต้องจดจำบทบาท ต่อให้เราไม่มีผู้นำแบบนั้น เรามีผู้นำแบบอื่น จะเป็นแบบไหนก็ตาม แต่ลักษณะของคนไทย ในที่สุดแล้ว เราก็ผ่านพ้นเหตุการณ์นั้นมาได้ แม้ว่าในช่วงปี ๔๐ จะเป็นช่วงที่คนคิดสั้น ฆ่าตัวตาย คนทนไม่ได้ต่อภาวะการล้มละลาย แต่ก็เห็นมิใช่

ว่าคนหลายคนที่เคยมีกิจการหรรูๆ ก็ยินดีที่จะมาเปิดท้ายขายของ แล้วก็สามารถดำรงชีวิตแบบเล็กๆ น้อยๆ เรียบๆ ง่ายๆ เป็นคนที่เคยจมไม่ลงก็กลับกลายมาเป็น “ถึงยังไงก็ต้องจม” เพราะว่าปัญหาเศรษฐกิจบีบรัด บีบคั้น ที่ดินเคยแพง คนที่เคยซื้อที่ดิน ไล่ล่าพยายามที่จะกักตุนก็ลดการไล่ล่า กักตุน

ลดการเก็งราคาที่ดิน ความโหดเหี้ยมอำมหิตในการฟาดฟัน เรื่องการปั่นราคาที่ดินก็ลดลง คือ อาตมา กำลังจะเล่าให้ฟังว่าปัญหาต่างๆ นานา ในช่วงที่ผ่านมาเป็นข้อมูลบ่งชี้ว่า ที่สุดแล้ว เราก็ต้องผ่านมาได้ เพราะว่ามันเป็นกฎอนิจจังของโลกและชีวิตอยู่แล้ว คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป

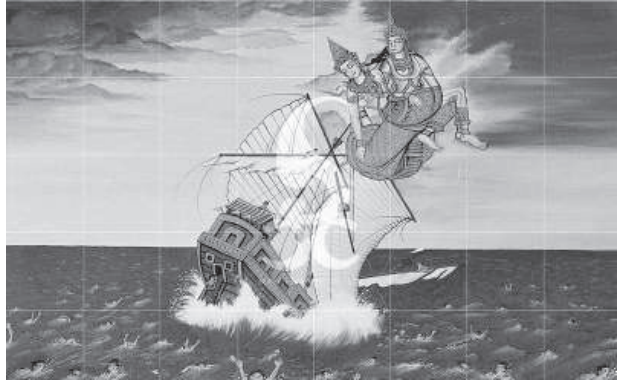
คราวนี้มาสู่ปัจจุบันปัจจุบันนี้มีปัญหาวิกฤติที่หนักที่สุด ดูจะเป็นปัญหาวิกฤติทางการเมือง แต่อาตมา มองดูว่า ปัญหาทุกปัญหามีความเชื่อมโยงถึงกันและกัน ปัญหาการเมืองก็นำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจ เช่น ความไม่แน่นอนทางการเมืองทำให้นักลงทุนไม่มั่นใจในการลงทุน ปัญหาความไม่คล่องตัวทางเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้น และปัญหาสังคมต่างๆ นานาก็ตามมา เช่น พอมมีปัญหาทางเศรษฐกิจ เด็กและเยาวชนแทนที่จะมุ่งมั่นไปสู่การสร้างสรรค์อะไร กลายเป็นไปตามข้อมูลที่มีการเปิดเผยจากสภาพัฒน์ บ่งชี้ว่าเด็กสาววัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ไปแสวงหาเงินด้วยวิถีทางที่ไม่ถูกต้อง หลากอย่างหลายประการจึงเป็นปัญหาสังคม ๑.ปัญหาการเมือง ๒.ปัญหาเศรษฐกิจ ๓.ปัญหาสังคม อาตมาเชื่อว่าทั้งหมดทั้งสิ้นนี้เกิดจากวิกฤติทางด้านศีลธรรม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาใดๆ ที่เป็นปัญหาวิกฤติต่างๆ

เท่าที่ผ่านมา สังคมไทยเราเก็บศีลธรรมไว้เป็นส่วนประกอบ เป็นอะไหล่ ไม่ได้พูดถึง บางครั้งอาจจะไม่ได้คิดถึงด้วยซ้ำไป ต่อเมื่อมีปัญหาวิกฤติเราจึงค่อยพยายามที่จะคิดถึงและพูดถึงบ้าง นัยว่าจะเป็นทางออกแต่จนแล้วจนรอด ศีลธรรมก็กลายเป็นเครื่องประกอบเป็นสิ่งประกอบที่จะเอาไว้พูดกันโก้ๆ และเอามาเป็นเครื่องมือในช่วงที่เผชิญหน้ากับปัญหาวิกฤติชั่วประเดี๋ยวประด๋าว เราไม่ได้ใส่ใจต่อการใช้ศีลธรรมอย่างจริงๆ แต่กลับเป็นว่า ถ้าฉันสามารถทำระบบการเมืองให้ดี ทำระบบเศรษฐกิจให้ดี ทำระบบสังคมให้ดี โดยแก้กฎหมายให้ดีๆ แล้ว ปัญหาต่างๆ นานาจะคลี่คลายและหมดไปได้ แต่อาตมาว่าการคิดแบบนั้นเป็นความคิดที่ยังไม่ได้เข้าถึงสาเหตุของวิกฤติอย่างแท้จริง

วิกฤติที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เกิดจากการที่เราละเลยที่จะแสวงหาทางออกด้วยศีลธรรม ด้วยการสร้างจิตสำนึกภายในของมนุษย์มากกว่า ปัญหา

ภาพ : www.dmc.tv

ภาพ : screenceramic.co.th

วิฤตติต่างๆ นานาที่เกิดขึ้น มันเกิดจากวิฤตติศีลธรรม ไม่ว่าจะเป็นศีลธรรมในศาสนาใดๆ ก็แล้วแต่ อาตมาเห็นว่าทุกศาสนา หรือแม้ที่สุดคนที่ไม่ได้ประกาศตนเองว่านับถือศาสนา ล้วนแล้วแต่มีปัญหในเรื่องวิฤตติศีลธรรมคือ เราถือศาสนาตามลุ่มมะโนคร้ว เราถือศาสนาตามทะเบียนบ้าน แต่การที่จะเข้าถึงหัวใจของศาสนา ศีลธรรมของศาสนา แม้ที่สุด จริยธรรมคุณธรรมของศาสนาเราก็ค่อนข้างจะละเลย ฉะนั้นเมื่อเราไม่แสวงหาคำตอบทางด้านศาสนา ในที่สุดเราจึงพบว่าเราเข้าถึงทางตันเพราะการแก้ไขปัญหโดยวิธีการอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการเมือ่ง เศรษฐกิจ หรือสังคมก็ตาม สุดท้ายก็ต้องวนกลับมาเป็นงูกินหาง มันก็กลับมาแบบเดิมอีก ที่กลับมาแบบเดิมอีกเพราะว่าเราไม่ได้จัดการกับโรคที่เกิดขึ้นแบบให้หาย เราเป็นเพียงแค่ระงับอาการของโรค พอเราระงับอาการของโรค โดยที่ไม่ได้จัดการกับสาเหตุของโรคอย่างแท้จริง เดี่ยวโรคก็กำเริบขึ้นมาอีก พอมีเหตุปัจจัยที่เหมาะสมของโรค สังคมเราจึงเป็นอย่างปัจจุบันนี้

เพราะฉะนั้นอาตมาสรุปว่า มันเกิดขึ้นจากการที่เราไม่ให้ความสำคัญต่อศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดมีรายละเอียดต่างกัน คุณธรรมเป็นเรื่องของสำนึกภายใน ศีลธรรมเป็นเรื่องของคำสอนทางศาสนา ส่วนจริยธรรมเป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติที่ควรจะต้องแสดงออก สรุปก็คือ เราละเลยต่อธรรมะ เมื่อเราละเลยต่อธรรมะ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าจะต้องเจอวิฤตติถึงแม้ว่าเราปฏิบัติธรรมะ เรามีธรรมะ แต่เราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ามันต้องเจอวิฤตติ เพียงแต่ว่าทำที่ในการตั้งรับต่อวิฤตติของคนที่มีธรรมะ กับคนที่ไม่มีความธรรมะจะแตกต่างกัน ในพุทธศาสนาดังจะเคยได้ยินเรื่องพระมหาชนก พระ

มหาชนกประสบปัญหาวิฤตติกลางทะเล คนที่อยู่ในเรื่อนั้นซึ่งมีอยู่ ๓ แบบ แบบที่หนึ่งก็ตีโพยตีพาย วิตถว้ยโวยว้ย แล้วก็ตายไปกลางทะเลนั้น แบบที่สองก็อ่อนวอนร้องขอให้เทพดาฟ้าดินช่วยเหลือ ในที่สุดก็ตายไปกลางทะเลนั้น แบบที่สามทำยสุดมีพระมหาชนกองค์เดียวที่ไม่ได้โวยว้ย ไม่ได้อ่อนวอนร้องขอ แต่แหวกว่ายอยู่กลางมหาสมุทรโดยไม่ได้คำนึงว่าจะเห็นฝั่งหรือไม่เห็นฝั่ง โดยมีความค้ำใจแน่วแน่ว่า ในขณะที่จันยังไม่ตาย จันก็แหวกว่ายไปเรื่อยๆ จนในที่สุดก็บรรลุความสำเร็จ รอดพ้นจากความตาย เหลือเพียงผู้เดียว ทั้งๆ ที่มองไม่เห็นฝั่ง อาตมาเห็นว่า ทำที่ในการเผชิญกับวิฤตติแบบพระมหาชนก ซึ่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงนำมาขยายผล เป็นหนังสือพระมหาชนกที่เรารู้จักกันโดยทั่วไปนี้ น่าจะเป็นการตั้งรับที่ดี

แม้แต่พระศาสดาในศาสนาต่างๆ ล้วนมีการตั้งรับกับวิฤตติที่ดีทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธเจ้า เวลาเจอปัญหาถูกปองร้ายจากพระเทวทัตก็ตาม จากข้างที่ถูกมอมเมามาก็ตาม จากคนที่มาดักยิงคือนายขมังธนูก็ตาม ฉามว่าปัญหาเหล่านี้เป็นวิฤตติใหม่ ตอบว่าเป็นวิฤตติหมด แต่ทำที่ในการตั้งรับของพระพุทธเจ้า ก็คือ ใช้ความรัก ใช้ความเมตตา และพลังแห่งความรัก ความเมตตา ทำให้บุคคลที่มาปองร้าย ไม่ว่าจะเป็นเทวทัต นายขมังธนู แม้ที่สุด สัตว์เดรัจฉาน เช่น ช้างตมมัน นานาฟ้าศิริ ก็ยอมแพ้ศิโรราบไปหมด หรืออย่างกรณีพระเยซูที่ถูกตรึงกางเขน ทรงใช้ความรัก ใช้ความเมตตา แม้แต่กับคนที่มาปองร้ายพระองค์ จนในที่สุดก็บรรลุความสำเร็จในการเป็นพระศาสดาที่สั่งสอนเรื่องสันติธรรม อหิงสธรรม และการไม่เบียดเบียน เป็นที่รู้จักกัน

โดยทั่วไป โดยอาศัยพระองค์เอง ใช้ชีวิตของพระองค์ เป็นแบบอย่าง อาตมาคิดว่าการตั้งรับแบบนี้ แบบพระ พุทธเจ้า แบบพระเยซูคริสต์ เป็นการตั้งรับที่ดีที่สุด

อาตมาเชื่อว่าที่กล่าวมาทั้งหมด น่าจะมีส่วนให้ พวกเราได้มีเวลานิ่งๆ พอที่จะคิด พอที่จะไตร่ตรอง เพื่อ ที่จะเตรียมพร้อม เพราะถึงอย่างไรก็ต้องเจอวิกฤติ แม้ที่สุด ล่ำสุด ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ที่ว่าจะเกิดคลื่น ยักษ์สตรอมเซิร์ช (Storm Surge) คนที่อยู่ในเขตจังหวัด แถบสมุทรปราการ และคนที่อยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ก็ตื่นกลัวกันอย่างมากมาย โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ ไม่ใช่แค่ตื่นกลัวอย่างเดียว ถึงขนาด ต่ำหนิติเตียนคนที่น่าเรื่องนี่มาเปิดเผยว่าทำให้คนตื่นกลัว และทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ซบเซา อาตมาเชื่อว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดน้ำท่วมใหญ่ มีอยู่จริง มัน ไม่ใช่เป็นความเชื่อที่ปราศจากที่มาที่ไป และปัญหานั้น อยู่ใกล้เข้ามาแล้ว อาตมาเชื่อว่า ภายในไม่เกิน ๑๐ ปี ปัญหาวิกฤติใหญ่ทางด้านน้ำท่วม เกิดภัยธรรมชาติ อย่างรุนแรง เราจะต้องเจอแน่นอน เพราะฉะนั้นอาตมา ว่าการตั้งรับโดยความสงบ แล้วค่อยๆ คิด ค่อยๆ ใช้ปัญญา จะทำให้เราเกิดความแจ่มใส เกิดสติปัญญาที่ชัดเจนใน การเผชิญหน้ากับวิกฤติ

อย่างทุกวันนี้ เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว อาตมาเริ่มไป หาเรือแล้ว เรือใหญ่ที่ อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา ทีมงานและคนรู้จักก็เริ่มที่จะซื้อเรือใหญ่แล้ว อาตมา ไม่ใช่ทำเพราะว่าตื่น ถึงแม้ว่าผู้ใหญ่ที่มีความรู้ทางด้าน อุตุนิยมวิทยา หรือทางด้านดินฟ้าอากาศ ทำนายเกี่ยวกับเรื่องความเป็นไปของภูมิศาสตร์จะไม่ออกมาพูด อาตมาก็ได้ทราบมาก่อนหน้านี้แล้วว่า วิกฤติสิ่งแวดล้อม อย่างรุนแรงจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน คุณทราบไหม ว่า ประเทศไทยของเรา ในอนาคตหลายหลายจะอยู่ที่ จ.เชียงราย เขาบอกว่าจะมีชายทะเล จะมีหาดทรายอยู่ แถวนั้น อย่างกรุงเทพฯ แต่ก่อนก็ไม่ได้มีพื้นดินเป็น กรุงเทพฯ อย่างที่เราๆ กัน แต่ก่อนก็เป็นท้องทะเล ไป ถึงนครสวรรค์ หากศึกษาตามหลักภูมิศาสตร์ที่มีการ เปลี่ยนแปลง แหล่งมหาสมุทรบางแห่ง แต่ก่อนก็เป็น พื้นแผ่นดินกว้างใหญ่ไพศาล และในที่สุดก็จมลงไปสู่ใต้ ท้องทะเล จนกลายเป็นแหล่งน้ำเว้งกว้างใหญ่ไพศาล มันเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามกฎอนิจจัง ถ้าจะบอก

ว่านี่คือวิกฤติ ก็ใช่ คือวิกฤติ แต่ถึงอย่างไรมันก็ต้อง เปลี่ยนแปลง

ในสมัยหนึ่ง โลกเราไม่มีมนุษย์อยู่ มีแต่ ไดโนเสาร์อยู่ และเมื่อซีกประมาณ ๖๕ ล้านปีล่วงแล้ว โลกเราก็เกิดวิกฤติใหญ่ จนกระทั่งประชากรหลักในโลก นี้ประสบกับปัญหาวิกฤติดังกล่าว แล้วก็ไม่เหลือรอดเลย สูญพันธุ์ไปหมดสิ้น คือ ไดโนเสาร์ เป็นต้น และเมื่อสัก ประมาณไม่กี่ล้านปีล่วงมาแล้วนี่เอง จึงค่อยมีมนุษย์เกิด ขึ้นมาในโลกนี้ จริงๆ แล้วมนุษย์เราเป็นเพียงอาศัยดินตุเก หน้าใหม่ในโลกนี้เท่านั้นเอง มีสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ นานาเผชิญ วิกฤติในโลกนี้มามากมายแล้ว อาตมาไม่ได้มองว่าเป็น วิกฤติด้วยซ้ำไป กรณีดาวหางมาชนโลก มันเป็นวงจรที่ อะไรจะเกิดมันก็ต้องเกิดอยู่แล้ว ฉะนั้น ถ้าเราเข้าใจ ความจริงแบบนี้แล้ว เราก็จะไม่มองว่าเป็นวิกฤติ มัน เป็นวงรอบของความเปลี่ยนแปลงในโลกนี้ ต่อให้คุณ เป็นคนดีขนาดไหน คุณก็ต้องเจอ ใครจะไปเข้าใจว่า คนดีมากๆ ในประวัติศาสตร์อย่าง อับราฮัม ลินคอล์น หรือมหาตมา คานธี ทำไมจึงต้องถูกยิงตาย ทั้งๆ ที่ทำน เหล่านั้นเป็นคนดี อาตมาเชื่อมั่นว่าจริงๆ คนดีก็เจอ วิกฤติ เจอปัญหา เจออุปสรรค แต่ในฐานะที่เป็นคนที่มี คุณงามความดี ความดีก็ไม่วันตาย

ภาพ : bpoiblogger.com

ดังนั้น อาตมาจึงเห็นว่า การรื้อฟื้นให้คนกลับสู่ ศีลธรรม เป็นทางเดียวในการแก้ไขปัญหาวิกฤติทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาวิกฤติการเมือง วิกฤติสังคม วิกฤติ เศรษฐกิจ เพราะว่าศีลธรรมเป็นยากลางบ้านที่จะแก้ไข ปัญหาวิกฤติทุกอย่างได้หมด คือ ถ้าคนเรามีศีลธรรม

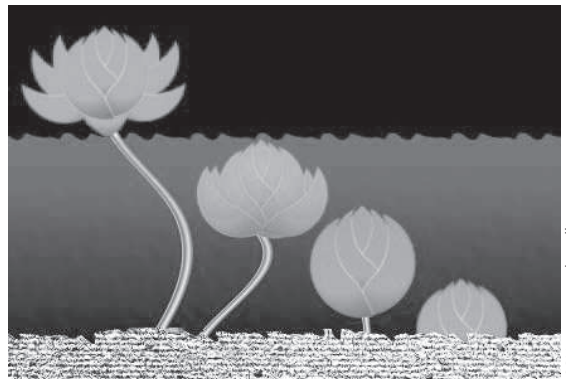

ภาพ : www.photobucket.com

มีคุณธรรม มีจริยธรรมเสียอย่าง เพราะฉะนั้นอาตมาจึงมองเห็นว่า บางทีความทุกข์ มันจะสอนธรรม มีผู้รู้ได้กล่าวว่า "ความทุกข์เป็นต้นทุนของธรรม" และอาตมาก็มองดูว่าจริงๆ คนที่กำลังหลงระเริงอยู่กับสิ่งต่างๆ นานา โดยที่ละเลยศีลธรรม ต่อเมื่อเราได้เผชิญปัญหาวิกฤติ ร่วมกัน ในที่สุดแล้ว เราจะต้องกลับมาหาศีลธรรมไป โดยปริยาย คือ คนกลุ่มหนึ่ง พอได้ยินเสียงที่เราสื่อสาร ก็อาจจะเริ่มต้นตัวในเรื่องของการฝึกฝน ศีลสมาทางด้าน ศีลธรรม ปฏิบัติศีลธรรม คุณธรรม ตั้งแต่วันนี้ เพื่อให้จิตใจของเรามีความมั่นคงแน่วแน่ในการเผชิญหน้ากับ วิกฤติด้วยปัญญา และจะรู้สึกว่ามันเป็นวิกฤติแต่ ประการใด แต่ถ้าเขาไม่ได้ฟัง ไม่ได้ยิน และไม่มีสื่อที่จะช่วยกระพือโหมให้เขาเกิดความตื่นตัว เชื่อว่าเมื่อเจอ ปัญหาวิกฤติก็คงจะมีคนจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นไปโดยอัตโนมัติ พอเกิดปัญหาก็ต้องหาทางออก พยายามหาทางออก ไม่มีวิธีการไหนหรอกที่จะเป็นทางออกได้ดีกว่าศีลธรรม ณ เวลานั้น ศีลธรรมก็จะเป็นสิ่งสุดยอดปรารถนาของคนในสังคม เหมือนกับว่าตอนที่อากาศแย่มากที่สุดแล้ว มนุษย์ก็ต้องไปหาอะไรปิดจมูก ไปหาถังออกซิเจน เพื่อที่จะช่วยยืดอายุให้กับตนเองโดยปริยาย ในขณะที่อากาศยังดี ๆ อยู่ เขาก็อาจจะไม่เห็นคุณค่าของอากาศบริสุทธิ์เท่าไรนัก แต่พออากาศมันวิกฤติ อย่างเช่นที่ประเทศญี่ปุ่น เขาก็ทราบว่าเขามีการขายถังออกซิเจน แล้วก็ใช้ปิดจมูก โดยเฉพาะในที่ ๆ อากาศแย่มาก ๆ ในช่วงที่เริ่มมลภาวะวิกฤติทางอากาศ เป็นต้น

อาตมามองดูว่าวิกฤติ ลึก ๆ แล้ว มันเป็นการจัดระเบียบของคนในสังคมไปโดยปริยาย คนที่อ่อนแอก็จะอยู่ไม่ได้ คือจะต้องตายไป ไม่ต่างจากเรื่องพระมหากษัตริย์ กลุ่มคนที่จะต้องไว้วางใจ วิตวาย กลางทะเล แล้วก็จมลงไป ในขณะที่กลุ่มคนที่อ่อนน้อมร้องขอ ก็เป็นกลุ่มคนที่อ่อนแออีกกลุ่มหนึ่งซึ่งก็ต้องจมกลางทะเลไป จึงเหลือคนอย่างพระมหากษัตริย์ที่แหวกว่ายด้วยสติและปัญญาอันเยือกเย็นสงบนิ่ง ผู้มีลักษณะแบบพระมหากษัตริย์ก็จะรอดพ้นจากวิกฤติ ซึ่งก็จะมีไม่มากนัก เขาวางกันว่าโลกเรา จริง ๆ แล้วมีไว้สำหรับรับรองมนุษย์เพียงแค่ประมาณ ไม่เกิน ๓,๐๐๐ กว่าล้านคน แต่ปัจจุบันนี้ประชากรในโลกเรามีมากกว่า ๖,๐๐๐ ล้าน เพราะฉะนั้น ปัญหาวิกฤติต่างๆ นานาที่เกิดขึ้น แล้วจะมีคนจำนวนมากตายไป มันเป็นการจัดระเบียบประชากรของโลกอีกแบบหนึ่ง ซึ่งถ้าเราเข้าใจความจริงตรงนี้แล้ว เราจะไม่มองว่าการที่เกิดปัญหาใหญ่ ๆ ในสังคม ในโลก มันเป็นเรื่องวิกฤติแต่ประการใด ฟังดูอาจจะเป็นเรื่องเลือดเย็นไปนิดหนึ่ง แต่ทั้งหมดทั้งสิ้นเป็นการมองด้วยสายตาของ ศาสนา สายตาของผู้ที่อยู่ในแวดวงวัด อยู่ในแวดวงของ ศีลธรรม

ทำอย่างไรจะรื้อฟื้นศีลธรรมให้กลับมา อาตมาคิดว่า ศีลธรรมเป็นเรื่องของปัจเจกชน แต่ในขณะที่เดียวกัน องค์คาพยพในส่วนต่างๆ ของรัฐก็มีส่วนในการกระตุ้น ศีลธรรมเช่นเดียวกัน ถ้าภาครัฐมีโอกาสดำเนินให้คนมีความสำนึกทางด้านศีลธรรม คุณธรรม อาตมาเห็นว่าคุณค่าทางศาสนาควรจะต้องถูกนำมากล่าวถึง แล้วก็นำไปสู่ภาคปฏิบัติ คนที่ใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสงบเย็น ภายใต้คำสอนทางศาสนาก็ตาม หรือแม้ที่สุด เขาไม่ได้อยู่ภายใต้ศาสนาใดๆ ก็ตาม แต่เขามีวิถีชีวิตที่สอดคล้อง

ภาพ : www.palungjit.com

กับศาสนา อย่างที่อาตมาเอ่ยถึงพลเอกเปรม เมื่อตอนต้นอาตมาไม่ได้มองว่าพลเอกเปรม เป็นตัวแทนของพุทธศาสนิกชน ทั้งๆ ที่ท่านเป็นชาวพุทธ แต่อาตมามองว่าท่านเป็นผู้ใหญ่ตัวอย่างคนหนึ่งที่สามารถนำพาประเทศชาติให้ผ่านพ้นวิกฤติมาได้ ในช่วงยุคน้ำมันแพง พอพูดถึงยุคน้ำมันแพง ช่วงนี้คนเราก็พยายามที่แสวงหาทางออกจากปัญหาวิกฤติน้ำมันแพง โดยการไปติดตั้งแก๊สไม่ว่าจะเป็น NGV, LPG ก็ตาม แต่หลายคนก็ไปติด NGV ก็คือ หนีเสือปะจระเข้ ตามรายละเอียดที่เรารับรู้กันอยู่ แต่ทั้งหมดทั้งสิ้นเป็นสัญญาณของมนุษย์ในการเอาตัวรอดจากปัญหาวิกฤติอยู่แล้ว

สรุปก็คือ เราคงต้องค่อยๆ เรียนรู้กันไป มีความนิ่ง มีความเย็น มีความสงบ ไม่ปล่อยให้ตนเองเป็นเหยื่อของวิกฤติ จนกระทั่งขาดสติขาดปัญญาในการแก้ไขปัญหา แล้วก็พยายามศึกษาประวัติในช่วงที่ผ่านมาของสังคม ประเทศก็ตาม โลกก็ตาม ที่เกิดวิกฤติใหญ่ๆ จำได้ไหม ในช่วงที่เกิดวิกฤติภัยธรรมชาติ สึนามิ คุณได้รับทราบข่าวคราว แม้กระทั่งคุณเองก็เป็นหนึ่งในจำนวนคนที่ไม่เสียสละไปเป็นผู้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ที่ริมฝั่งอันดามัน ๖ จังหวัด และพี่น้องของคุณ เพื่อนของคุณก็คงจะเป็นหนึ่งในจำนวนนั้น แล้วคุณก็จะเห็นว่าการจลาจลแฉนั้น ดิตขัด ดิตขัดเพราะกระแสน้ำใจของคนไหลหลังไปสู่การช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิ สื่อบางสื่อถึงขนาดใช้เวลาทั้งหมดในการประชาสัมพันธ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างใหญ่หลวงเลยทีเดียว น้ำใจทุกน้ำใจจะเกิดขึ้นโดยที่ไม่ต้องสอน ศาสนาทุกศาสนาจะถูกนำมาใช้ในช่วงนั้น ศีลธรรม จริยธรรม ต่างๆ นานา จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ อาตมาถึงได้บอกไว้จริงๆ เราต้องยอมรับกับวิกฤติด้วยซ้ำไป แล้วอาตมาเชื่อมั่นว่าปัญหาวิกฤติต่างๆ นานา ต่อให้หนักขนาดไหน ที่สุดมันก็อยู่ภายใต้กฎแห่งไตรลักษณ์ คือเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป ไม่มีอะไรที่จะยั่งยืน คงทนทุกข์ก็ไม่เที่ยง สุขก็ไม่เที่ยง ทางพุทธศาสนาสอนไว้ในพระไตรปิฎกว่า “ทุกข์เกิดในลำดับแห่งสุข และสุขเกิดใน

ลำดับแห่งทุกข์” หมายความว่า สุข ทุกข์ เกิด ดับ สลับกันไป สุขเกิดขึ้นประเดี๋ยวก็ไปสู่ทุกข์ ทุกข์เกิดขึ้นประเดี๋ยวก็ไปสู่สุข อาตมาไม่เห็นอะไรที่มันจริงยั่งยืน สุขนิรันดรไม่มี ทุกข์นิรันดรไม่มี

ฉะนั้นวิกฤติซึ่งเป็นทุกข์หนักๆ ก็ไม่ได้ต่อเนื่องยาวนานแต่ประการใด เพียงแต่ว่า ถ้าเรามีปัญญา มันก็จะง่ายหน่อย ต่อให้เราไม่เปลี่ยน วิกฤติมันก็ต้องเป็นโอกาส เพราะสัญญาณของมนุษย์ต้องหาทางเอาตัวรอดอยู่แล้ว แต่ถ้าเราตั้งรับด้วยจิตที่มองวิกฤติด้วยความรู้สึกที่ ๑.ถึงอย่างไรก็ต้องเกิด ๒.เมื่อเราอดไม่เข้าท่า เราก็จงกล้าอย่างมั่นใจ นี่เป็นถ้อยคำตั้งรับกับปัญหา

วิกฤติ คือพร้อมที่จะรับกับมัน ปัญหาการเมืองก็เกิดจากปัญหาศีลธรรม เกิดจากความเห็นแก่ตัว เกิดจากค่านิยมแห่งความมักได้ โลก รวบอำนาจ ทะเยอทะยาน แสวงหาความมั่งคั่งร่ำรวย ไม่รู้ อืม ไม่รู้พอ ระบบการเมือง เป็นระบบ Money make Power and Power make Money คือเงินไปสร้างอำนาจ เอาเงินไปซื้อเสียง แล้วพอได้อำนาจ ก็

เอาอำนาจมาหาเงิน มันเกิดจากความโลภทั้งนั้น เกิดจากวิกฤติทางด้านศีลธรรม แต่ถ้าคนเรามีศีลธรรม คนเราก็จะไม่แสวงหาความมั่งคั่งร่ำรวยไม่รู้สิ้นสุด เพราะเรารู้ว่าความร่ำรวยจริงๆ มันเป็นทุกข์ด้วยซ้ำไป ความร่ำรวยไม่ได้เป็นสุข ความรวยมันให้ความสะดวก แต่จริงๆ ก็ไม่ได้สะดวกอะไรหรอก สรุปก็คือ ความรวยเป็นทุกข์ ความจนก็เป็นทุกข์ ไม่รวย ไม่จน นี่สิเป็นสุข ไม่รวย ไม่จน พออยู่พอกิน พอเพียง และฝึกเคยชินในการเผชิญกับวิกฤติบ่อยๆ เผชิญกับปัญหาบ่อยๆ กระทั่งมีคนเขาพูดว่า “ถ้าอยากจะมีปัญญา ให้เจอปัญหาเยอะๆ”

เรียบเรียงจาก การสัมภาษณ์ท่านจันทร์
ในหัวข้อ “วิกฤติสังคมไทย กับบทเรียนและการตั้งรับ”
ออกอากาศสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ททบ.๕ (เอเอ็ม ๘๘๓)
รายการ “ทุกข์ปัญหาชีวิต”
๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ เวลา ๑๐.๐๐-๑๑.๐๐ น.